တ၀်အိၵ်ပူၼ်ဝၢးဒီး ခၣ်ဘိၵ်မိၵ်နိၵ်စဲး

ညိန္၊်တ၀်ကိုးအိုၤလ၊ၢပှၤမ၊ၤသံတ၀်လ၊ၢအကလု၊်ဘူၵ်ကလာ်, ကၣ်ခၣ်ဘိၵ်မိၵ်နိုးစဲး (Carbon Monoxide) နူၵ် ပထံၵ်အိုၤလ၊ၢ ပမဲာ်တသ့ဘၵ်, အန၊ၢအန္တါတအိၵ်ဘၵ်, အလွဲ၊်တအိၵ်ဘၵ်, က်လ၊ၢ အလွဲ၊်တအိၵ်ကဲထိၵ်အသးဖဲ မ့ၵ်ဒူဆၵ် (ဒ်အမ့၊်ရှၵ်နိၵ်သိ, သ့ၵ်မ့၊်, သ့ၵ်, နူဆၢၵ်က်, က်ဖရိၵ်ဖ့, သိလ့ၵ်သိ, ဒီးမံးသ့ က်သဝံ) ဒူအိၵ်တလ၊ၢ်ဂ့ၤဂ့ၤဘၵ်အခါန္ၵ်လိၤ. လ၊ၢဟံၵ်ပူၤ, စဲးမ၊ၢလ၊ၢတ၊်ဒီးတ၊်ဖိအိၵ်တ့ၤအိၵ်ပီးလိလ၊ၢဒူအိၵ်မ့ၵ်ဒူဆၵ် နူၵ်ဒုးကဲထိၵ် က်ခၣ်ဘိၵ်မိၵ်နိုးစဲး အလိ၊်သ့နူၵ်လိၤ.

- CO တ၊်ဟ့ၵ်ပလိ၊်တဖၵ်တ၊်ကြၢးထိထိၵ်အိၤ ဖဲတ၊်လိ၊်အ ခၢၵ်သးလ၊ၢလိ၊်မံးၤးတဖျၢၵ်စ့ၵ်စ့ၵ်အခိၵ်အ ဃၢးဒီးလ၊ၢဟံၵ်ပူၤ ယိပူၤကိုးကထၢးဒဲးဒီးတ၊်လိ၊်တ၊်ကျဲအဂၤတဖၵ်လ၊ၢသဲစးတ၊် ဘျၢ, တ၊်သိၵ်တ၊်သိ မ့တမ့၊် တ၊်အတိၤပတိ၊်တဖၵ်ဟ့ၵ်အခွဲး နူၵ်လိၤ. လ၊တ၊်ဒိသးၤအဂ့ၤကတ၊်အဂိ၊်နူၵ်, ဒုးဘျးစဲ CO တ၊်ဟ့ၵ်ပလိ၊်ခဲလ၊်လ၊ၢဟံၵ်ပူၤတက့၊်. ဖဲအကလု၊်သိၵ်ထိၵ် တဖျၢၵ်နူၵ်, အကလု၊်ကသိၵ်ထိၵ် ခဲလ၊်စ့၊်ကီးနူၵ်လိၤ.
- မၤဟိာထွဲပနံာ်တ၊်ဖိတ၊်လံၤအတ၊်နဲာ်ကျဲတဖၵ်လ၊ၢတ၊်ထိထိၵ် အိၤဒီးဆိလိၤအိၤလ၊ၢတ၊်အကစိၤထိၵ်ထိနူၵ် တက့၊်.
- ယုထ၊ CO တ၊်ဟ့ၵ်ပလိ၊်လ၊ၢအိၵ်ဒီးပနံာ်အမံၤပနီၵ်လ၊ၢ တ၊် သ့ၵ်ညါဟ်ပနီၵ်အိၤဒီးဘၵ်တ၊်သမံသမိး လံအိၤလ၊ၢတ၊်မ၊ၤက္ဍ၊်ဒၢးဝံၤလံနူၵ်တက့၊်.
- ကိးလိတဲစိဆူနလိ၊်ကဝိၤတ၊်မ၊ၤသံမ့ၵ်ဒူဝဲၤကျိၤအလိတဲစိနီၵ် ဂံ၊်လ၊ၢတမ့၊်ဂ့၊်ဂိ၊်ဒူနီၵ်ဂံ၊် ဒ်သိးနကသ့ၵ် ညါလ၊ၢ နကဘၵ်ကိး လိတဲစိနီၵ်ဂံ၊်မနၤဖဲ CO တ၊်ဟ့ၵ်ပလိ၊်သိၵ်ထိၵ်အခါန္ၵ် လိၤ.
- မၤက္ဍ၊် CO တ၊်ဟ့ၵ်ပလိ၊်အစ့၊ကတ၊်တလါတဘျိ, ဆိတလဲ အိၤလ၊ၢအသိဒ်ပနံာ်တ၊်ဖိတ၊်လံၤအတ၊်နဲာ် ကျဲတဖၵ်အသိးတက့၊်.
- မ့၊်နှ၊်ဟူတ၊်ဂ့၊်ကိအကလု၊်ပနီၵ်သိၵ်ထိၵ်နူၵ်, သမံသမိးက္ဍ၊် မ့၊်ဘဲးထြံၵ်အဂံ၊်စ၊်ဓါနူၵ်တက့၊်. ဘဲးထြံၵ်အဂံ၊် မ့၊်စ၊်နူၵ်ဆိတလဲက္ဍံာ်အိၤလ၊ၢအသိတက့၊်. အတ၊်သိၵ်မ့၊်သိၵ်ဒ်ဝဲနူၵ်, ကိးလိတဲစိဆူတ၊်မ၊ၤသံမ့ၵ်ဒူဝဲၤကျိၤ တက့၊်.
- CO တ၊်ဟ့ၵ်ပလိ၊်မ့၊်သိၵ်ထိၵ်နူၵ်, ဟးထိၵ်ကွံာ်ဆူတ၊်ချလ၊ၢအဆိအချ, မ့တမ့၊် အိးထိၵ်ဝဲထြဲ မ့တမ့၊် ဝဲထြဲ ဖိတက့၊်. ဂံ၊်လိၤတံ၊်ပှၤအိၵ်လ၊ၢဟံၵ်ပူၤခဲလ၊ၢာ်ပွဲၤဂၤလဲၵ်တက့၊်. ကိးတ၊် မၤစၢၤလ၊ၢကလံၤကခိုအိၵ်အလိ၊်ဒိးအိၵ်ခိးဖဲနူၵ်တ့ၤလ၊ၢဂ့၊်ဂိ၊်အူအပှၤလဲၤတ့ၤတစုတက့၊်.
- နမ့၊်ဆဲၵ်ဒိးမၤက၊်ထိၵ်သိလ့ၵ်နူၵ်, နိၵ်ထုးထိၵ်သိလ့ၵ်လ၊ၢတ၊်ဟ်သိလ့ၵ်အလိ၊်တဘျိယိဖဲ နစးထိၵ်အစဲး ဝံၤအလိ၊်ခံနူၵ်တက့၊်. တ၊်ဟ်သိလ့ၵ်လိ၊်အတြဲၤ မ့၊်အိးထိၵ်ဟ်အသးသနာ်ကှ တဘၵ်နိၵ်သိလ့ၵ် မ့တမ့၊် စဲးဓိၤဖိဓိၤအဂၤလ၊ၢအိၵ်ဒီးသိ မ့တမ့၊် မိထိၵ်လ၊ၢဟံၵ်ပူၤတဖၵ်တဂ့ၤ. မၤလီၤတံ၊်လ၊ၢ မ့ၵ်လု၊်ဝိၤတဘၵ် တ၊် ကျးလိၤဘၢၤဒိးမူခိၵ်ဖိတဂ့ၤနူၵ်တက့၊်.
- ဖဲမူခိၵ်ဖိကလံၤမ့၊်အူအကတိ၊်ဒီးပတုာ်ကွံာ်အလိ၊်ခံနူၵ်, သမံ သမိးက္ဍ၊်လိၤတံ၊်လ၊ၢကလံၤကျိၤဖိ, ဖၵ်ကပူၤ, လ၊ၢဆိ, ဒီးတ၊် ဒွဲာ်မ့ၵ်အူအလိ၊်တဖၵ်သုအတလိၤဘၢၤဒိးမူခိၵ်ဖိတဂ့ၤတက့၊်.
- တ၊်ကြၢးစူးကါစဲးဖိကဟ့ၵ်လ၊ၢတ၊်လိ၊်လ၊ၢကလံၤကလိအူညိ အလိ၊်အိၵ်ယံၤဒိးဝဲထြဲဖိတဖၵ်, ဝဲထြဲဒိးကလံၤ ကလိကျိၤတဖၵ်အလိ၊်နူၵ်တက့၊်.
- က်သဝံ မ့တမ့၊် သ့ၵ်လု၊်တဖၵ်ဒုးအိၵ်ထိၵ် CO က်သ့ – အယိစူးကါထဲလ၊ၢတ၊်ချၢဓိၤနူၵ်တက့၊်.

တ၊်မ၊ၤလ၊ၢဟံၵ်ဃိအပိုးအလိ

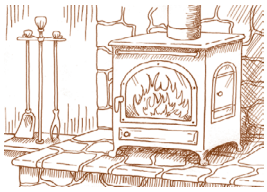

စဲးပိလိမ၊ၤလ၊ၢတ၊်လ၊ၢအိၵ်မ့ၵ်ဒူဆၵ်ဒိးမ့ၵ်လု၊်ပျိုတဖၵ်အလိ၊် အိၵ်လ၊ၢတ၊်ကဘၵ်သမံသကိးက္ဍ၊်အိၤကိးနံာ်ဒဲး ခိဖျိပှၤစဲာ် နိၤတချုးလ၊ၢတ၊်ဂိ၊်ခါဟဲတဂ့ၤအိၵ်အကတိ၊်နူၵ်လိၤ. ဖဲတ၊်စူးကါ တ၊်ဆူးမ့ၵ်ဒူလိ၊်အခါန္ၵ်, အိးထိၵ်မ့ၵ်လု၊်ပျိုဒ်သိးကမၤဘၵ် လိ်ကလံၤကလိအတ၊်လဲၤသးအဂိ၊်နူၵ်တက့၊်. လ့ၤတက့ၤ တဘၵ်စူးကါနဖၵ်က္ဍာ်လ၊ၢကမၤလ၊ၢၤနဟံၵ်အဂိ၊်တဂ့ၤ.

တ၊်ဂ့၊်နိ၊်နိ၊်တဖၵ်

- တ၊်နၤဘၵ် CO က်တဆံးတက့၊်လ၊ၢဆ၊ၢကတိ၊် ယံာ်ထ၊ၢအကတိ၊်ပူၤ မ့တမ့၊် နၤဘၵ် CO က် အါအါဂိ၊်ဂိ၊်လ၊ၢတ၊်ဆ၊ၢကတိ၊်ဖုၵ်ကိာ်အကတိ၊် ပူၤန္ၵ်ကဲထိၵ်တ၊်စုၵ်တ၊်ပျ၊်လ၊ၢပဂိ၊်သ့နူၵ်လိၤ.
- ဖဲ ၂၀၀၅ နံာ်ပူၤန္ၵ်, ကိ၊်အဓဲရကၤတ၊်မ၊ၤသံ မ့ၵ်ဒူဝဲၤကျိၤတဖၵ် ထိၵ်ဇူးတယာ်ဝဲ CO က် လ၊ၢတမ့၊်မ့ၵ်ဒူအိၵ်တ၊်အတ၊်ကဲထိၵ်သးလ၊ၢအ အိၵ်ဒီးက်ခၣ်ဘိၵ်မိၵ်နိုးစဲး(Carbon Monoxide) နူၵ်အိၵ်ဝဲ ၆၁,၁၀၀ ဘျိ မ့တမ့၊် တနၵ်ရံအတိ၊် ပူၤန္ၵ်တ၊်ကိးလိတဲစိအတ၊်ထိၵ်ယူအိၵ်ဝဲနံ့ဘျိ နူၵ်လိၤ.